

DOI: 10.32347/2076-815x.2026.91.215-226

УДК 747:7.05

Кравчук О.А.,
kravchuk.oa@knuba.edu.ua, ORCID: 0000-0002-2369-4899,
Шандрук К.С.,
shandruk_ks@knuba.edu.ua, ORCID: 0009-0003-6895-752X,
доцент Сьомка С.В.,
somka.sv@knuba.edu.ua, ORCID: 0000-0002-6570-5162,
Карпов Є.Є.,
ribakarp@ukr.net, ORCID: 0000-0002-7306-4422,
Київський національний університет будівництва і архітектури

КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО ПРОСТОРУ СПОРТИВНИХ КЛУБІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА

Дослідження присвячене аналізу застосування композиційних засобів та прийомів організації внутрішнього простору спортивних закладів з використанням творів мистецтва, принципів інтеграції творів мистецтва у простір спортивних закладів та спортивних клубів. Досліджено функціональне та естетичне значення декоративно-прикладного, образотворчого та монументального мистецтва для створення мотивуючого, комфортного та унікального інтер'єру середовища. Визначено основні напрямки використання мистецтва: від формування фірмового стилю та зорової навігації, до психологічного впливу на відвідувачів. Запропоновано класифікацію мистецьких об'єктів за функціональними зонами клубу та надано практичні рекомендації щодо їх гармонійної інтеграції.

Ключові слова: дизайн інтер'єру; спортивний клуб; композиція; декоративно-прикладне мистецтво; образотворче мистецтво; монументальне мистецтво; дизайн спортивних клубів; естетика простору; функціональне зонування.

Вступ

Постановка проблеми. Спортивний клуб у сучасних умовах перестав бути виключно функціональним простором для тренувань. Він трансформувався у соціокультурний громадський центр, місце для відпочинку, соціалізації та підтримання ментального здоров'я. Успіх комерційного спортивного закладу сьогодні значною мірою залежить від його атмосфери, ідентичності та рівня емоційного комфорту, які він здатний надати клієнту та створити відповідні умови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями типології, історичного розвитку проектування, функціонального зонування, об'ємно-просторових рішень спортивних будівель займаються ряд науковців зокрема: Демпершмідт Г.П., Олійник О.П., Агліуллін Р., Хлань А., Політико К., Петрук Ю.О., Смірнова О.В. [3, 1, 8, 16]. Теоретичні засади дизайну висвітлені в працях науковців Олійник О.П., Гнатюк Л.Р., Чернявського В.Г., Сафронової О.О., Сьомки С.В. та ін. [7, 13, 18, 19, 20]. Питання колористики горомадських будівель розглянуті в працях вчених Сєдак О.І., Запорожченко О.Ю., Сьомка С.В., Ярошенко А., Козак Н.Ф. [14, 15, 18, 20, 24]. Сучасні тенденції впровадження арт-об'єктів в інтер'єрний простір, класифікація арт-б'єктів у дизайну інтер'єрного середовища, твори мистецтва в колірному вирішенні інтер'єрів описані в працях Пилипчук О.Д., Сєдака О.І., Запорожченко О.Ю., Полубка А.П., Кащенко О.В. [9, 10, 11, 12, 14, 25, 26]. Чернявський В.Г., Чегусова З.А. займаються питаннями синтезу мистецтва [21, 23]. Використання творів декоративного мистецтва як засіб художньої виразності в інтер'єрах опрацьовані науковцями Жоголь Л.Є., Чернявським В.Г. [5, 22].

Мета публікації полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо ефективної організації внутрішнього простору спортивних клубів та закладів за рахунок цілеспрямованого використання творів декоративно-прикладного, образотворчого та монументального мистецтва.

Для досягнення поставленої мети визначено декілька завдань:

1. Проаналізувати психологічний та естетичний вплив різних видів декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва на сприйняття спортивного середовища, відчуття спортивної атмосфери.
2. Класифікувати твори мистецтва за їх функціональним та естетичним призначенням у просторі спортивного клубу.
3. Визначити композиційні прийоми організації внутрішнього простору спортивних клубів з використанням творів мистецтва.
4. Розробити принципи та засоби інтеграції образотворчого, декоративно-прикладного та монументального мистецтва у різні функціональні зони спортивного клубу.

Актуальність дослідження обґрунтовується її змістом і типологією досліджуваних будівель спортивних закладів, спеціалізованих спортивних комплексів і спортивних клубів. По закінченню війни місцеве населення гостро потребуватиме моральної, психологічної і фізичної реабілітації, яку може надавати спорт і фізичний образ життя в різних регіонах України.

Основна частина.

Величина та структура спортивних клубів залежить від виду спорту, його популярності серед населення, їх розміщення в структурі і мережі сучасних міст, а також від вимог і норм проектування ДБН.

Спортивні клуби за видами спорту дуже розповсюджені у всіх розвинених країнах світу і багато з них належать до олімпійських видів спорту, або навпаки клуби за інтересами (боулінг клуб, шаховий клуб, клуб спортивного танцю, клуб любителів кінного спорту тощо).

Системний аналіз вітчизняного і закордонного досвіду демонструють існування наукового підходу у вирішенні проблем організації внутрішнього простору закладів спортивного спрямування з використанням творів монументального, образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Сучасні спортивні клуби у всьому світі мають індивідуальну специфіку. При проектуванні та організації інтер'єру спортивних комплексів і звичайних спортивних клубів необхідно враховувати принципи, прийоми і критерії їх організації [6].

Системний підхід дозволив виділити основні принципи організації інтер'єрів сучасних спортивних клубів:

- принцип комплексності і системного аналізу;
- принцип трансформативності перетікаючого простору;
- принцип інклюзивності і доступності для всіх верств населення;
- принцип врахування специфіки спорткомплекса;
- принцип ергономічності меблів і обладнання;
- принцип оглядовості об'єкта творчості, творів декоративно-прикладного, образотворчого та монументального мистецтва в інтер'єрі.

Організація простору спортивного клубу базується на чіткому функціональному зонуванні, яке включає: вхідну групу - рецепція, зони активних тренувань - це може бути тренажерний зал, кардіо зона або зона для йоги, зони релаксації та відновлення після тренувань - SPA, басейн, лаунж-зони, та допоміжні приміщення такі як роздягальня та туалет з душовими кабінками.

Кожна зона має свій унікальний психологічний профіль і, відповідно, вимагає різного підходу до естетичного оформлення:

- зони активних тренувань: потребують динамічних, стимулюючих елементів, які підкреслюють енергію та рух, наприклад цікавого оформлення інтер'єру за допомогою мотивуючих зображень спортивних подій, спортсменів у русі;
- зони релаксації: вимагають спокійних, гармонійних та медитативних образів, що сприяють розслабленню, таких як спокійна музика, приглушене освітлення, статична композиція;

- вхідна група: повинна створювати яскраву першу емоцію та підкреслювати фірмовий стиль клубу, тут можуть знаходитися якісь твори образотворчого мистецтва, наприклад абстрактна скульптура яка відповідає стилю приміщення або рельєфна композиція на стіні тощо.

Мистецтво в цьому контексті виступає інструментом для коригування психологічного стану відвідувачів та зорової навігації. Наприклад, велике, яскраве монументальне панно або плакат у тренажерному залі може символізувати силу та спортивні досягнення, тоді як твори декоративно-прикладного мистецтва у лаунж-зоні надають відчуття затишку та ексклюзивності.

Інтеграція мистецтва у простір спортивного клубу виконує кілька ключових ролей:

1. Формування унікальної ідентичності, такого як бренд або логотип

Ексклюзивні арт-об'єкти перетворюють типовий інтер'єр на унікальний, простір, що запам'ятовується. Обраний художній стиль зазвичай повинен корелювати з філософією клубу, зокрема: класичне мистецтво - підкреслює статус, преміальність місця та стабільність; сучасне, динамічне мистецтво - асоціюється з інноваціями, прогресом та енергією.

2. Мотиваційна та психологічна функція

Твір образотворчого або монументального мистецтва повинен ефективно розміщуватись в інтер'єрі приміщення з точки зору його сприйняття, прочитання з точки зору масового глядача, зручного кута зору.

Мистецтво має прямий вплив на мотивацію та самопочуття клієнтів.

Образотворче мистецтво - таке як наприклад, фотографії атлетів, пейзажі, що асоціюються зі здоровим способом життя, може слугувати як прямий мотиватор.

Кольорова палітра творів впливає на рівень енергії: теплі, насичені кольори можуть стимулювати активність у тренажерних залах, тоді як холодні, спокійні відтінки сприяють релаксації в SPA-зонах [20, 24].

3. Естетична та архітектурна корекція

Твори мистецтва можуть маскувати архітектурні недоліки, візуально збільшувати простір або, навпаки, робити його більш камерним та інтимним. Монументальне мистецтво є ідеальним для візуальної корекції великих, монотонних стін у залах групових програм.

В оздобленні інтер'єрів спортивних клубів широко використовуються твори образотворчого мистецтва, декоративно-прикладного, монументального мистецтва, художньої фотографії тощо.

Основними композиційними засобами, що застосовуються в організації внутрішнього простору спортивних клубів з використанням творів

мистецтва є симетрія, асиметрія, ритм, метр, динаміка, статика, контраст, нюанс, кольорове вирішення. Важливо при розміщенні творів мистецтва в інтер'єрі дотримуватися умов для оптимального огляду творів мистецтва, де вертикальний кут огляду повинен складати до 27°, а горизонтальний кут - до 50...55.°

Картини необхідно розміщувати на рівні очей з найкращим кутом огляду для найбільшої кількості глядачів за умови одночасного спостереження.

Якщо приміщення прохідне - це може бути виставкова зала або хол, то твір мистецтва цілком може розміщуватись в центрі композиції приміщення, "острівним елементом".

Для художньо-декоративно-художнього оздоблення коридорів спортивних закладів і клубів зокрема доцільноно застосувати метро-ритмічний прийом композиції, розмістивши невеликі художні роботи за єдиною тематикою, або серію фотографій, що відображують останні досягнення членів спортивного клубу.

В приміщенні цільового призначення (актова зала, спортзал) твори образотворчого, декоративно-прикладного, монументально мистецтва можна розмістити по периметру основного приміщення або на його головній стіні, поблизу сцени або трибун, з врахуванням розташуванням спортивного обладнанням.

Великі художні роботи (картини, твори декоративно-прикладного мистецтва, настінні розписи) слід розміщувати в приміщеннях великої площі: спортивних залах, холах, рекреаціях.

Образотворче мистецтво таке як живопис, графіка, фотографія є найбільш гнучким для інтеграції, оскільки його можна легко замінювати, оновлюючи експозицію. Твори образотворчого мистецтва можуть бути інтегровані в інтер'єр будь-якого приміщення спортивного клубу зокрема:

Вид мистецтва	Зона застосування	Особливості інтеграції творів мистецтва
1	2	3
Живопис	Вхідна зона, коридори, роздягальні.	Абстрактний живопис у нейтральних тонах для коридорів; динамічний – біля входу.
Графіка	Зони кардіотренувань.	Використання серійних робіт або художньої типографіки з мотивуючими цитатами. Повинні бути розміщені на рівні очей для швидкого сприйняття.
Художня фотографія	Тренажерний зал, роздягальні, вхідна зона.	Фотографії, що зображують силу, рух, природні пейзажі. Фотографії повинні бути великого формату, високої якості та оформлені у мінімалістичні рами.

1	2	3
Скульптура	Хол, коридор, фасад.	Скульптура може бути у вигляді реалістичної м'язистої людини, або абстрактна композиція яка відображає сутність спорту та клубу. Також скульптура може бути у вигляді мініатюри наприклад здобутки клубу тощо.

Декоративно-прикладне мистецтво включає об'єкти, що мають ужиткове або декоративне призначення, і найкраще інтегрується в зони релаксації, лобі, спортивні зали, роздягальні, приміщення адміністрації тощо:

Вид мистецтва	Зона застосування	Особливості інтеграції творів мистецтва
Кераміка та скульптура	Рецепція, лаунж-зони, SPA, приміщення адміністрації.	Створення фокусних точок, надання відчуття рукотворності, затишку та преміальності. Елементи, що підкреслюють природні матеріали та спокій.
Дизайнерський текстиль	Зони відпочинку, роздягальні, SPAкімнати.	Килими, штори, оббивка з унікальними візерунками. Впливає на акустику та тактильне сприйняття, додає теплоти та м'якості.
Художнє скло	Холи, рецепція, приміщення адміністрації, виставкова зала, рекреація.	Кубки, призи, нагороди, медалі, що виготовлені зі скла, є складовою оформлення інтер'єрів спортивних закладів, які відображають історію досягнень спортсменів клубу та надихають молоде покоління на спортивні звершення.

Монументальне мистецтво в інтер'єрі спортивного клубу як фрески мозаїки, скульптура або рельєфи, має найбільший вплив на простір, оскільки воно є нерозривно пов'язаним з архітектурою будівлі. Його використання вимагає глибокого дизайнерського та інженерного опрацювання, але забезпечує найбільш сильний візуальний та іміджевий ефект.

Вид мистецтва	Зона застосування	Особливості інтеграції творів мистецтва
1	2	3
Фрески та розписи стін	Фрески ідеально підходять для великих, відкритих просторів, де необхідне візуальне домінування та унікальність зокрема: великих залів групових занять, басейнів.	Великі зали групових занять: розписи, що створюють ефект присутності, наприклад, вид на океан або гірський ландшафт, можуть зменшити відчуття замкнутого простору, задати відповідну атмосферу для тренувань Басейн: монументальні розписи, виконані вологостійкими фарбами, можуть створювати ілюзію глибини та єдності з природою

1	2	3
Вітражі	Басейн, зони відпочинку біля вікон, холи	Розсіювання природного світла, створення кольорових акцентів та унікальної гри світла, що особливо ефективно у водних зонах.
Художня мозаїка	Мозаїка є надзвичайно довговічним, фактурним та гігієнічним рішенням, що робить її незамінною у водних зонах таких як басейн, душові кабінки, SPA та вхідній групі наприклад підлога, стіна за рецепцією.	Мозаїчні панно можуть відображати логотип клубу чи закладу або абстрактні динамічні композиції, що імітують рух води чи енергію.
Рельєфна скульптура	Рельєфна скульптура підходить для оздоблення стін великих приміщень, відкритих зокрема: великих тренувальних залів, холів.	Рельєфи, виконані з гіпсу або бетону, надають стінам об'ємності, що особливо важливо в мінімалістичних інтер'єрах, де акцент робиться на грі світла та тіні.

Найвищого естетичного результату в художньо-декоративному оздобленні інтер'єру досягають через синтез мистецтв, де твір мистецтва поєднується з елементами освітлення, архітектурними формами та функціональною зоною. Наприклад, скульптурна композиція, підсвічена динамічними світловими сценаріями, що змінюються залежно від часу доби чи типу тренування. Ефективна інтеграція мистецьких творів у спортивний клуб чи заклад повинна базуватися на таких принципах:

- функціональна доцільність: мистецтво не повинно заважати тренувальному процесу. Усі об'єкти мають бути безпечними, антивандальними та розташовуватися поза зонами активного руху;
- гігієнічність та довговічність: у вологих зонах SPA чи басейну слід використовувати матеріали, стійкі до вологи та хімічних реагентів, це може бути мозаїка, кераміка, спеціальні вологостійкі фарби;
- контекстуальна відповідність: стиль мистецтва має відповідати цільовій аудиторії та загальній концепції клубу, до прикладу, клуб для бойових мистецтв може використовувати графіку з елементами каліграфії, тоді як йога-студія – пастельні акварелі та природні мотиви;
- світлове рішення: мистецькі об'єкти повинні бути інтегровані в систему освітлення. Правильне підсвічування - акцентоване, контурне, динамічне може змінити сприйняття твору протягом дня та під час різних активностей [4].

Висновки

Організація внутрішнього простору спортивного клубу за допомогою творів декоративно-прикладного, образотворчого та монументального мистецтва є потужним інструментом для створення не просто функціональної, а емоційно насиченої, брендovanого та конкурентоспроможного середовища.

Образотворче мистецтво таке як фотографія, живопис, графіка є найбільш ефективним для швидкої зміни атмосфери, забезпечення мотивації та візуальної навігації у вхідній зоні та коридорах.

Декоративно-прикладне мистецтво незамінне для створення затишку, тактильного комфорту та відчуття вишуканості у зонах відпочинку у роздягальнях та лаунж-зонах.

Монументальне мистецтво таке як скульптури мозаїки або рельєфні композиції створюють незмінну, архітектурно вбудовану ідентичність клубу, що особливо важливо для великих просторів, забезпечуючи довговічність та високу естетичну цінність.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз впливу різних стилів мистецтва на рівень фізичної активності та психологічного і емоційного стану клієнтів спортивних закладів та клубів.

Список використаних джерел

1. Агліуллін Р., Хлань А., Політико К. Перспективні тенденції формування спортивно-оздоровчих об'єктів. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ» Київ, КНУТД, 27 квітня 2023 р. С 167-170
2. ДБН В.2.2-13-2003 "Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди". К.: Державний комітет України з будівництва та архітектури, 2004. 102 с.
3. Деппершміт Г.П., Олійник О.П. Особливості фізкультурно-спортивних споруд сучасності. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. К.: КНУБА, 2011. Вип. 28. С.296–302.
4. Дизайн інтер'єру та ергономіка фітнес-центрів. URL: <https://designprof.com.ua/osoblyvosti-dyzajnu-sportyvnyh-prymishhen>
5. Жоголь Л.Є. Декоративне мистецтво в інтер'єрі житла. К.: Будівельник, 1973. 112 с.
6. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд [Текст]: навч. посіб. /С.М. Лінда; Нац. ун-т «Львів. політехніка». 2-ге вид., випр. і допов. Л.: Вид-во «Львів. політехніка», 2013. 642 с
7. Олійник О.П. Гнатюк Л.Р., Чернявський. В.Г. Основи дизайну інтер'єру: навч. посіб. К.: НАУ, 2011. 228 с.
8. Петрук Ю.О. Еволюція типів спортивних будівель та споруд. Містобудування та територіальне планування. 2013. Вип. 50. С. 537-541.
9. Пилипчук, О. Класифікація арт-об'єктів у контексті дизайну інтер'єрного простору. Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну. 2024, Вип. 7(2), С. 336– 348.
10. Пилипчук, О. Визначення сучасних тенденцій упровадження арт-об'єктів в інтер'єрний простір. Вісник КНУКіМ, Серія: Мистецтвознавство. 2024. Вип. 51. С. 142–151.

11. Пилипчук О.Д. Сучасні складові у формуванні дизайну інтер'єрного простору із використанням арт-об'єктів. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти» (с. Світязь Шацького району Волинської області, 24–26 травня 2024 року); Волинський національний університет імені Лесі Українки. Львів – Торунь: Liha-Pres, С. 170–173.
12. Пилипчук О.Д., Кащенко О.В., Полубок А.П. Художньо-композиційні методи впровадження арт-об'єктів у дизайні інтер'єру. Теорія та практика дизайну. К., 2024. Вип. 31. С. 153-159.
13. Сафронова О.О. Сучасні технології дизайн-діяльності: навчальний посібник Київ: КНУТД, 2019. 208 с.
14. Седак О.І., Запорожченко О.Ю. Образотворче мистецтво та колір в інтер'єрі: навч. посібник. Київ: Каравела, 2020. 320 с.
15. Седак О.І., Запорожченко О.Ю. Твори мистецтва в колірному вирішенні інтер'єрів громадських будинків: монографія. Київ: Каравела, 2020. 309 с.
16. Смірнова О.В. Прийоми формування інноваційних спортивно-оздоровчих комплексів засобами ергодизайну. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Київ: КНУБА, 2019. Вип. 53. С. 227-232.
17. Спортивні споруди і обладнання: навчальний посібник. / Укладачі: Віктор Шаверський, Тетяна Скалій, Юлія Литвинчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 140 с. URL:
https://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/238547/mod_resource/content/1/%D0%A1%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%20%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%B8%20%D1%96%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
18. Сьомка С.В., Антонович Є.А. Дизайн інтер'єру, меблів та обладнання: підручник. Київ: Ліра-К, 2018. 398 с.
19. Сьомка С.В. Ергономіка та ергодизайн: підручник. Київ: Ліра-К, 2017. 615 с.
20. Сьомка С.В. Основи дизайну архітектурного середовища: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 479 с.
21. Чернявський В.Г., Кузнєцова О.І., Кара-Васильєва Т.В., Чегусова З.А. Синтез мистецтва: навчальний посібник. К.: НАУ, 2012. 320 с.
22. Чернявський В.Г. Декоративне мистецтво як ефективний засіб архітектурно-художньої виразності громадських будівель. Перспективні напрямки проектування житлових і громадських будівель: зб. наук. праць. КиївЗНДІЕП. К., 2006. С. 18-21.
23. Чернявський В.Г. Історичний розвиток формування інтер'єру з урахуванням синтезу мистецтва. Сучасні проблеми архітектури і містобудування: наук.-тех. збірник. К.: КНУБА, 2009. Вип. 21. С. 333-339.
24. Ярошенко А. Психологія кольору в дизайні середовища. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну», м. Київ, 20 квітня 2018 року. Київ: КНУТД, 2018. у 2 томах. Том 2. 336 с. С. 237-240. URL:
https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/10691/1/APSD2018_V2_P237240.pdf
25. Pylypchuk, O., Polubok, A. Transformation of Methods of Art Objects Using in Interior Design. Culture and Arts in the Modern World. 2024. Vol. 25, P. 108–124.
26. Pylypchuk, O. Research on the Categories of Fine Art Works and Their Influence on Interior Design Space. Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Arts. 2024. Vol. 50, P. 176–183.

Senior Lecturer **Oksana Kravchuk**,
Kostiantyn Shandruk, Assistant Professor **Serhii Somka**,
Senior Lecturer **Yevhen Karpov**,
Kyiv National University of Construction and Architecture

COMPOSITIONAL MEANS OF ORGANISING THE INTERIORS SPACE OF SPORTS CLUBS USING WORKS OF ART

The study is devoted to the analysis of the use of compositional means and techniques for organising the interior space of sports facilities using works of art, the principles of integrating works of art into the space of sports facilities and sports clubs. The functional and aesthetic significance of decorative and applied, fine and monumental art for creating a motivating, comfortable and unique interior environment is investigated. The main directions of using art are determined: from the formation of a corporate style and visual navigation, to the psychological impact on visitors. A classification of art objects by functional zones of the club is proposed and practical recommendations are given for their harmonious integration.

Keywords: interior design; sports club; composition; decorative and applied arts; fine arts; monumental art; sports club design; spatial aesthetics; functional zoning.

REFERENCE

1. Aglullin R., Khlan A., Politiko K. Promising trends in the development of sports and health facilities. Materials of the V International Scientific and Practical Conference 'CURRENT PROBLEMS OF MODERN DESIGN' Kyiv, KNUTD, 27 April 2023. Pp. 167-170. {in Ukrainian}.
2. DBN V.2.2-13-2003 'Sports and Physical Culture and Health Facilities' K.: State Committee of Ukraine for Construction and Architecture, 2004. 102 p. {in Ukrainian}.
3. Depper Schmidt G.P., Oliinyk O.P. Features of modern physical culture and sports facilities. Modern problems of architecture and urban planning. Kyiv: KNUBA, 2011. Issue 28. P. 296–302. {in Ukrainian}.
4. Interior design and ergonomics of fitness centres. URL: <https://designprof.com.ua/osoblyvosti-dyzajnu-sportyvnyh-prymishhen> {in Ukrainian}.
5. Zhogol L.E. Decorative art in interior design. K.: Budivelnik, 1973. 112 p. {in Ukrainian}.

6. Linda S.M. Architectural design of public buildings and structures [Text]: textbook / S.M. Linda; National University 'Lviv Polytechnic'. 2nd ed., rev. and supp. Lviv: Lviv Polytechnic Publishing House, 2013. 642 p. {in Ukrainian}.

7. Oliinyk O.P., Hnatiuk L.R., Chernyavsky V.G. Fundamentals of Interior Design: Textbook. Kyiv: NAU, 2011. 228 p. {in Ukrainian}.

8. Petruk Yu.O. Evolution of Types of Sports Buildings and Structures. Urban Development and Territorial Planning. 2013. Issue 50. P. 537-541. {in Ukrainian}.

9. Pylypchuk, O. Classification of Art Objects in the Context of Interior Space Design. Demurg: ideas, technologies, design prospects. 2024, Issue 7(2), pp. 336–348. {in Ukrainian}.

10. Pylypchuk, O. Identification of contemporary trends in the implementation of art objects in interior space. Bulletin of KNUKiM, Series: Art Studies. 2024. Issue 51. Pp. 142–151. {in Ukrainian}.

11. Pylypchuk O.D. Contemporary components in the formation of interior space design using art objects // Materials of the VIII International Scientific and Practical Conference 'Actual Problems of the Development of Ukrainian and Foreign Arts: Cultural, Artistic, and Pedagogical Aspects' (Svitiaz, Shatsk District, Volyn Region, 24–26 May 2024); Lesya Ukrainka Volyn National University. Lviv – Toruń: Liha-Pres, pp. 170–173. {in Ukrainian}.

12. Pylypchuk O.D., Kashchenko O.V., Polubok A.P. Artistic and compositional methods of introducing art objects into interior design. Theory and practice of design. Kyiv, 2024. Issue 31. Pp. 153–159. {in Ukrainian}.

13. Safronova O.O. Modern technologies of design activity: textbook Kyiv: KNUTD, 2019. 208 p. {in Ukrainian}.

14. Sedak O.I., Zaporozhchenko O.Yu. Fine arts and colour in interior design: textbook. Kyiv: Karavela, 2020. 320 p. {in Ukrainian}.

15. Sedak O.I., Zaporozhchenko O.Yu. Works of art in the colour design of public buildings: monograph. Kyiv: Karavela, 2020. 309 p. {in Ukrainian}.

16. Smirnova O.V. Techniques for creating innovative sports and health complexes using ergonomic design. Contemporary problems of architecture and urban planning. Kyiv: KNUBA, 2019. Issue 53. P. 227-232. {in Ukrainian}.

17. Sports Facilities and Equipment: A Study Guide / Compiled by Viktor Shaversky, Tetiana Skaliy, Yulia Lytvynchuk. Zhytomyr: I. Franko Zhytomyr State University Publishing House, 2023. 140 p. URL:

https://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/238547/mod_resource/content/1/%D0%A1%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%20%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%B8%20%D1%96%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%B

D%D1%8F -
%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D
0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%

D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf {in Ukrainian}.

18. Siemka S.V., Antonovich E.A. Interior, furniture and equipment design: textbook. Kyiv: Lira-K, 2018. 398 p. {in Ukrainian}.

19. Siemka S.V. Ergonomics and ergonomic design: textbook. Kyiv: Lira-K, 2017. 615 p. {in Ukrainian}.

20. Siemka S.V. Fundamentals of architectural environment design: textbook. Kyiv: Lira-K, 2020. 479 p. {in Ukrainian}.

21. Chernyavsky V.G., Kuznetsova O.I., Kara-Vailieva T.V., Chegusova Z.A. Synthesis of Arts: Textbook. Kyiv: NAU, 2012. 320 p. {in Ukrainian}.

22. Chernyavsky V.G. Decorative art as an effective means of architectural and artistic expression in public buildings. Promising directions in the design of residential and public buildings: collection of scientific works. Kyiv ZNDIEP. Kyiv, 2006. Pp. 18-21. {in Ukrainian}.

23. Chernyavsky V.G. Historical development of interior design with regard to the synthesis of arts. Contemporary problems of architecture and urban planning: scientific and technical collection. Kyiv: KNUBA, 2009. Issue 21. Pp. 333-339. {in Ukrainian}.

24. Yaroshenko, A. Psychology of colour in environmental design. Collection of materials from the International Scientific and Practical Conference 'Current Issues in Contemporary Design,' Kyiv, 20 April 2018. Kyiv: KNUTD, 2018. In 2 volumes. Volume 2. 336 p. Pp. 237-240. URL:

https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/10691/1/APSD2018_V2_P237240.pdf {in Ukrainian}.

25. Pylypchuk, O., Polubok, A. Transformation of Methods of Art Objects Using in Interior Design. Culture and Arts in the Modern World. 2024. Vol. 25, P. 108–124. {in Ukrainian}.

26. Pylypchuk, O. Research on the Categories of Fine Art Works and Their Influence on Interior Design Space. Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Arts. 2024. Vol. 50, P. 176–183. {in Ukrainian}.